

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi veronkantolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Verohallinnossa kannettavia veroja ja maksuja oli 30.6.1981 maksamatta yhteensä lähes 3,6 miljardia markkaa. Näiden verojäämien kasvun hillitsemiseksi veronkantolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset jälkikannosta ja jälkikannossa olevasta verosta lähetettävästä

maksumuistutuksesta. Samalla ehdotetaan eräät verojen ulosotto- ja erikoisperintää koskevat, nykyisin asetuksessa olevat säännökset otettaviksi veronkantolakiin. Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1982.

YLEISPERUSTELUT

1. Verojen maksuajat ja jälkikanto

Useimpiin verolakeihin sisältyy valtuussäännös, jonka mukaan valtiovarainministeriö päättää verojen ja maksujen maksuajankohdista. Kannossa maksettavan ennakon maksuajankohdista on sekä säädetty asetuksella että määrätty valtiovarainministeriön päätöksellä. Eräiden verojen ja maksujen maksuajankohdista ei ole säädetty laissa tai asetuksessa. Tällöin verohallitus on antanut eräpäiviä koskevat ohjeet.

Verotuslain mukaiset verot, ennakko-, perintö- ja lahjavero sekä metsänhoitomaksu on voitu maksaa postiin tai Postipankkiin eräpäivän jälkeen ns. jälkikantoaikana. Samalla on verovelvollisen ollut suoritettava säädetty viivästysseuraamukset. Ennakko on voitu suorittaa jälkikannossa eräkuukautena ja sitä seuraavana kuukautena, muut jälkikannon piiriin kuuluvat verot ja maksut viimeistään eräkuukautena.

Jälkikanto on ollut käytössä valtiovarainministeriön päätösten perusteella vuodesta 1960 alkaen, eräitä valtionveroja koskien jo aikaisemminkin. Vuonna 1980 jälkikantoa tehostettiin lähettämällä verovelvollisille ilmoitus eräpäivänä maksamatta jätetyistä veroista

ja maksuista. Ilmoituksen liitteenä olevaan tilillepanokorttiin oli valmiiksi laskettu maksun myöhästymisen johdosta perittävät viivästysseuraamukset. Vero voitiin jälkikantoaikana maksaa myös alkuperäisellä verolipulla.

2. Maksamatta jätetystä verosta lähetetyt ilmoitukset

Jälkikannon yhteydessä vuonna 1980 lähetetyt ilmoitukset maksamatta jätetyistä veroista ja maksuista osoittautuivat tuloksellisiksi. Menettely nopeutti verojen kertymistä ja edelleen veronsaajille tilittämistä. Perimiskustannukset alentuivat, koska jälkikannossa kertyneitä veroja ei tarvinnut lähettää pakkoperittäväksi ulosottoihin. Ulosottolaitos vapautui vastaavien maksukehotusten tekemisestä käsitöinä ja näille kertyvien suoritusten tilittämisestä. Myös verovelvollisiin kohdistuvaa asiakaspalvelua voitiin parantaa.

Vuoden 1978 lopullisesta verosta lähetettiin ilmoitus veron maksamatta jättämisestä kaikille maksun määräaikana laiminlyönnelle verovelvollisille. Yhdeksästä läänistä saatujen tilastotietojen mukaan ilmoitukset johtivat tarkoitettuun tulokseen kappalemäärällä mitattuna

noin 30-prosenttisesti. Vastaava markkamääräinen tuotto oli 28,3 miljoonaa markkaa, mikä on noin 25 prosenttia lähetettyjen ilmoitusten markkamäärästä. Lääneittäin kappalemääräinen tuotto vaihteli 18,5—42,4 prosentin ja markkamääräinen tuotto 14,2—36,0 prosentin välillä.

Vuoden 1980 ennakosta lähetettiin ilmoitus vain niille verovelvollisille, joiden veroja tai maksuja ei ollut ulosotossa. Yhdeksästä läänistä saatujen tilastotietojen mukaan ilmoitukset johtivat tarkoitettuun tulokseen kappalemäärällä mitattuna noin 53-prosenttisesti. Vastaava markkamääräinen tuotto oli 11,6 miljoonaa markkaa, mikä on noin 59 prosenttia lähetettyjen ilmoitusten markkamäärästä. Lääneittäin kappalemääräinen tuotto vaihteli 29,1—64,7 prosentin ja markkamääräinen tuotto 25,0—68,1 prosentin välillä. Ilmoitusten lähettäminen jouduttiin kuitenkin keskeyttämään ennen kuin ennakon kaikki erät tulivat menettelyn piiriin.

Jälkikannon tehostamiseksi lähetetyt ilmoitukset johtivat tarkoitettuun tulokseen, kun verovelvollisella ei ollut muita maksamattomia veroja kuin ilmoituksessa mainitut. Koska eräiden verojen ja maksujen, kuten maksuunpan- tujen työnantajasuoritusten, maksuunpano on jo seurausta verovelvollisen laiminlyönnistä, ei ollut tarkoituksenmukaista lähettää verovelvolliselle ilmoitusta näistä veroista. Jälkikanto rajattiin vain niihin verolajeihin, joiden osalta menettely nopeutti verojen kertymistä.

Verohallinnossa vuonna 1980 kokeiltua ilmoitusmenettelyä vastaavaa maksukehoitusmenettelyä käytetään myös muilla hallinnonaloilla. Esimerkiksi oikeusministeriön tietojärjestelmäyksikön sakoista ennen niiden ulosottoon lähettämistä lähettämät maksukehotukset ovat olleet tuloksellisia. Menettely perustuu sakkorangaistuksen täytäntöönpanosta annetun asetuksen 71 b §:n (209/78) säännökseen. Myös ulosottoviranomaisten lähettämällä maksukehoituksilla on saatu hyvä perimistulos. Esimerkiksi Helsingin kaupungin ulosottoviraston vuonna 1979 perimistä veroista kertyi kappalemäärällä mitattuna yli puolet maksukehoituksilla.

3. Säännösten muutostarve

Valtioneuvoston oikeuskansleri on päätöksellään 6. 10. 1980 katsonut, että ilmoitusten

lähettämiseltä veron maksamatta jättämisestä puuttui laillisuusperuste, minkä vuoksi ilmoitusmenettely jouduttiin verohallinnossa kokonaan keskeyttämään. Oikeuskanslerin päätöksestä käy myös ilmi, että veron perintää koskeva menettely sekä vero- ja ulosottoviranomaisten välinen toimivalta on järjestetty lain tai ainakin asetuksen tasoisin säännöksin. Tämän jälkeen asiaa on käsitelty muun muassa valtiovarainministeriön asettaman verojäämätöryhmän muistiossa (työryhmämuistio 1981: VM 25). Verohallinnossa kannettavien verojen jäämät olivat 30. 6. 1981 yhteensä 3 582,8 miljoonaa markkaa.

Koska veron kantaminen maksumuistutuksen avulla ei tapahdu asianomaisissa verolaeissa säädettyin tavoin alkuperäisen verolipun nojalla, olisi menettelystä säädettävä veronkantolaissa. Tällöin veronkantolakiin olisi otettava säännökset myös muusta veron perimiseen liittyvästä veronkantoviranomaisen menettelystä.

4. Muutosehdotukset

Veronkantolakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset jälkikannosta maksumuistutusmenettelyineen, verojen lähettämisestä ulosottoon ja erikoisperinnästä.

Jälkikannossa vero voitaisiin maksaa valtiovarainministeriön määräämänä aikana eräpäivän jälkeen suorittamalla samalla veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annetussa laissa (145/76) säädetyt viivästysseuraamukset. Jälkikantoajat olisi voitava tarvittaessa määrätä eri pituisiksi eri verolajeille, koska verojen eräpäivät sijoittuvat kuukauden eri kohtiin, mutta viivästysseuraamukset lasketaan kalenterikuukausittain. Valtiovarainministeriö voisi jättää jälkikannon ulkopuolelle sellaiset verot, joiden maksuunpano on jo osoituksena oma-aloitteisen suorituksen laiminlyönnistä.

Jälkikannossa olevasta verosta voitaisiin verovelvolliselle lähettää maksumuistutus. Muistutuksen käytöstä määrääminen kuuluisi valtiovarainministeriön toimivaltaan. Maksumuistutukseen olisi vuonna 1980 noudatetun käytännön mukaisesti liitettävä tilillepanokortti, jota käyttäen suoritus voisi tapahtua viimeistään muistutukseen merkittynä eräpäivänä. Tilillepanokortti valmiiksi laskettuine viivästys-

seuraamuksineen vähentäisi maksujen käsittely- ja laskuvirheitä. Valtiovarainministeriö voisi myös määrätä, että vero saadaan maksaa jälkikantoaikana alkuperäisellä verolipulla.

Vero, johon ei sovelleta jälkikantaa, olisi lähetettävä ulosottoon kantoajan päätyttyä heti, kun suoritettavat maksut on kirjattu ja laiminlyöty maksu voitu todeta. Jälkikannossa laiminlyödyn veron perintä olisi aloitettava jälkikantoajan päätyttyä, jollei veron perimiseksi tarvita kiireellisiä erikoisperintätoimenpiteitä.

Määräaikana maksamatta jätetyt verot olisi yleensä perittävä ulosottoin. Tällainen veron pakkoperintä olisi voitava keskeyttää, jos perimistoimet ovat jääneet tuloksettomiksi. Keskeyttäminen voisi johtua esimerkiksi siitä, että verovelvollinen on ulosottoyrityksessä todettu varattomaksi tai että hänen olinpaikkaansa ei tiedetä. Perinnän keskeyttäminen vähentäisi tarpeettomia ulosottohakemuksia ja aiheuttomia perimisyrittäjiä. Perintää olisi jatkettava, jos sen voitaisiin olettaa johtavan tulokseen.

Erikoisperinnässä olisi käsiteltävä verojäämät, joilla on huomattava taloudellinen merkitys tai joiden periminen edellyttää oikeudenkäyntejä, turvaamistoimenpiteitä tai muita erityistoimenpiteitä. Erikoisperinnässä olisi käsiteltävä myös sellaiset verojäämät, joiden periminen ulosottoin ei ole johtanut tulokseen mutta joille voidaan olettaa kertyvän suorituksia erikoisperintätoimenpitein.

Usein on tarpeen ryhtyä valmisteleviin toimiin sen seikan selvittämiseksi, onko erikoisperintätoimenpiteitä käytettävä. Kun esimerkiksi konkurssiin hakemisella on velallisen taloudellisen aseman ohella yhteiskunnallisia vaikutuksia, voitaisiin ennen konkurssiin hakemista selvittää, onko velallisella mahdollisuus ilman konkurssitoimenpiteitä selviytyä verovelvoista. Kun uudessa osakeyhtiölaissa (734/78) on säädetty erityisestä selvitystilamenettelystä ennen konkurssia, olisi veronkantolain mukainen menettely yhdenmukainen myös mainitun menettelyn kanssa.

Erikoisperinnässä saavutetaan useimmissa tapauksissa paras perimistulos siten, että verovelvollinen suorittaa verojäämänsä lyhyessä maksuajassa ilman konkurssi- tai muita oikeudenkäyntitoimia. Tämän vuoksi erikoisperinnässä voitaisiin käyttää sellaisia maksujärjestelyjä, joilla varmistetaan maksamatta jätettyjen määrien kertyminen. Muutoin säännökset vas-

taisivat pääosin nykyisin asetuksen tasolla olevia säännöksiä.

5. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Ehdotetut muutokset eivät edellytä muutoksia veronkanto-organisaatioon. Maksumuistutuksia vastaavia ilmoituksia maksamatta jätetystä verosta ja maksusta voitiin lähettää ja kertyneet suoritukset käsitellä jo vuonna 1980 nykyisellä henkilöstöllä ja atk-laitteilla. Erikoisperinnästä vastaavalle henkilöstölle ei nykyisiin tehtäviin verrattuna tulisi uusia tehtäviä.

6. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Maksumuistutuksen käyttöönotolla pyritään hillitsemään verojäämien kasvua. Muistutusta vastaavien ilmoitusten markkamääräinen tuotto yhdeksän läänin osalta oli vuoden 1978 lopullisesta verosta yli 28 miljoonaa markkaa ja vuoden 1980 ennakosta yli 11 miljoonaa markkaa. Muistutusmenettelyn käyttöönotto lisäisi lähinnä tulo- ja varallisuusveron tuottoa vuonna 1982.

Maksumuistutuksen käyttöönotto nopeuttaisi verotulojen kertymistä ja vapauttaisi ulosottohaitoksen henkilöstöä vaativampiin perimistehtäviin. Tämä saattaisi osaltaan parantaa myös menettelyn ulkopuolelle jäävien verojäämien kertymistä.

Maksumuistutuksen käyttöönotto lisäisi verohallinnon lomake- ja atk-kustannuksia. Vastavat säästöt saataisiin perintämenettelyn muiden vaiheiden käydessä tarpeettomiksi siltä osin kuin veroja suoritetaan muistutuksia käyttäen.

7. Voimaantulo

Maksumuistutusmenettely voitaisiin ottaa käyttöön heti lain voimaantulon jälkeen valtiovarainministeriön määräämällä tavalla. Menettelyllä pyritään hillitsemään verojäämien kasvua, ja sen käyttöönotto liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen vuodelle 1982. Koska ulosotto ja erikoisperintä koskevat säännökset pääosin korvaisivat jo voimassa olevia asetustasoisia säännöksiä, ei myöskään näiden osalta tarvittaisi erityistä siirtymäaikaa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

27 §. Yleisperusteluihin viitaten ehdotetaan pykälän 1 momenttiin otettavaksi nykyistä veronkantoasetuksen 4 §:n 1 momenttia vastaava säännös verojen lähettämisestä ulosottotoimin perittäväksi, 2 momenttiin säännös jälkikannosta ja maksumuistutuksesta sekä 3 momenttiin nykyistä veronkantoasetuksen 4 §:n 2 momenttia vastaava säännös perinnän keskeyttämisestä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säilytettäväksi nykyistä 27 §:ää vastaava viittaussäännös verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annettuun lakiin.

27 a §. Yleisperusteluihin viitaten ehdotetaan lakiin otettavaksi erikoisperintää koskeva säännös. Lukuun ottamatta mainintaa maksujärjestelyistä ja valmistelevista toimista sen seikan selvittämiseksi, onko erikoisperintätoimenpiteitä käytettävä, säännökset vastaisivat pääosin nykyisin veronkantoasetuksen 5 §:ssä olevia säännöksiä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain (611/78) 27 § sekä lisätään lakiin uusi 27 a § seuraavasti:

27 §

Lääninveroviraston on lähetettävä määräämäärä aikana maksamatta jätetyt verot, maksut ja muut suoritukset ulosottotoimin perittäväksi. Ulosottoon sovelletaan tällöin, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa on säädetty.

Valtiovarainministeriö voi kuitenkin määrätä, että maksamatta jätetyt verot, maksut ja muut suoritukset niille perittävine viivästyskorkoineen ja jäämämaksuineen saadaan suorittaa valtiovarainministeriön määräämänä aikana säännönmukaisen kantoajan jälkeen ja että maksamatta olevasta määrästä lähetetään verotai maksuvelvolliselle maksumuistutus (*jälkikanto*).

Lääninverovirasto voi keskeyttää perinnän, jos vero- tai maksuvelvolliselta on todettu puuttuvan ulosmittauskelpoista tuloa tai varallisuutta, hänen olinpaikkaansa ei tiedetä tai hän oleskelee maassa, jonka kanssa Suomella ei ole perinnän mahdollistavaa sopimusta. Perintää on jatkettava, kun sen voidaan olettaa johtavan tulokseen.

27 a §

Ulosoton hakemisen ohella tai sen sijasta voidaan ryhtyä erikoisperintätoimenpiteisiin verojen perimiseksi. Tällöin voidaan verovelvollinen hakea konkurssiin, ryhtyä verojen perinnän turvaamistoimenpiteisiin, nostaa ja ajaa verojen perinnästä johtuvia korvaus- ja takaisinsaantikanteita sekä ryhtyä tarvittaviin toimiin sen selvittämiseksi, onko erikoisperintätoimenpiteitä käytettävä.

Erikoisperintään kuuluu myös verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurssissa, osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sulautumisessa, kiinteistön pakkohuutokaupassa, julkisessa haasteessa ja pesäerossa, maksamatta olevia veroja koskevien tietojen lähettäminen luottolehdistä julkaistavaksi sekä verojen periminen ulkomailla ja ulkomaan verojen periminen Suomessa.

Erikoisperinnässä voidaan ryhtyä tarvittaviin toimiin verovelvollisen maksukyvyyn selvittämiseksi ja käyttää sellaisia maksujärjestelyjä, joilla varmistetaan maksamatta jätettyjen määrien kertyminen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpitei-
kuuta 198 . siin.
Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen

Helsingissä 25 päivänä syyskuuta 1981

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa
Pääministeri
MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Mauno Forsman*

Laki

veronkantolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 11 päivänä elokuuta 1978 annetun veronkantolain (611/78) 27 § sekä lisätään lakiin uusi 27 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

27 §.

Tämän lain mukaan kannettavien verojen, maksujen ja muiden määrien ulosottoon sovelletaan, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa on säädetty.

Ehdotus

27 §

Lääninveroviraston on lähetettävä määräk aikana maksamatta jätetyt verot, maksut ja muut suoritukset ulosottotoimin perittäväksi. Ulosottoon sovelletaan tällöin, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa on säädetty.

Valtiovarainministeriö voi kuitenkin määrätä, että maksamatta jätetyt verot, maksut ja muut suoritukset niille perittävine viivästyskorkeineen ja jäämämaksuineen saadaan suorittaa valtiovarainministeriön määräämänä aikana säännönmukaisen kantoajan jälkeen ja että maksamatta olevasta määrästä lähetetään vero- tai maksuvelvolliselle maksumuistutus (jälki-
k a n t o).

Lääninverovirasto voi keskeyttää perinnän, jos vero- tai maksuvelvolliselta on todettu puuttuvan ulosmittauskelpoista tuloa tai varallisuutta, hänen olinpaikkaansa ei tiedetä tai hän oleskelee maassa, jonka kanssa Suomella ei ole perinnän mahdollistavaa sopimusta. Perintää on jatkettava, kun sen voidaan olettaa johtavan tulokseen.

27 a §

Ulosoton hakemisen ohella tai sen sijasta voidaan ryhtyä erikoisperintätoimenpiteisiin verojen perimiseksi. Tällöin voidaan verovelvollinen hakea konkurssiin, ryhtyä verojen perinnän turvaamistoimenpiteisiin, nostaa ja ajaa verojen perinnästä johtuvia korvaus- ja takaisinsaantikanteita sekä ryhtyä tarvittaviin toimiin sen selvittämiseksi, onko erikoisperintätoimenpiteitä käytettävä.

Erikoisperintään kuuluu myös verosaatavien valvonta ja puhevallan käyttö konkurssissa, osakeyhtiöiden ja osuuskuntien sulautumisessa, kiinteistön pakkohuutokaupassa, julkisessa haasteessa ja pesäerossa, maksamatta olevia veroja koskevien tietojen lähettäminen luottolehdistä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

julkaistavaksi sekä verojen periminen ulkomailla ja ulkomaan verojen periminen Suomessa.

Erikoisperinnässä voidaan ryhtyä tarvittaviin toimiin verovelvollisen maksukyvyyn selvittämiseksi ja käyttää sellaisia maksujärjestelyjä, joilla varmistetaan maksamatta jätettyjen määrien kertyminen.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198 .*

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.
